

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník 88

Číslo 4

27. ledna 2008

Cena: 6 Kč

LETOŠNÍ SVĚTOVÝ DEN MODLITEB PŘEDSTAVÍ PROBLÉMY ŽEN V GUAYANĚ

Už tradičně se v řadě našich sborů scházejí věřící první pátek v březnu, aby podle liturgie, kterou připraví ženy z některé země, sloužili bohoslužbu a prosili společně Boha za problémy, které daná země má. Letošní modlitební setkání se uskuteční 7. března nejen u nás ale ve více než 170 zemích celého světa, které jsou sdruženy ve Světovém dnu modliteb - nejstarší celosvětové ekumenické organizaci. Program tentokrát připravily ženy z Guayany.

Kooperativní republika Guayana leží mezi Venezuelou, Brazílií a Surinamem. Název dostala od indiánů a znamená "země množství vod", protože více než 2/3 území jsou porostlé stále zeleným deštným pralesem a úhm ročních srážek je kolem 2,5 tisíc milimetrů (u nás to není ani polovina). Podnebí je tropicky rovníkové s průměrnými teplotami mezi 22 a 26 stupni Celsia. Zeměpisně lze zemi rozdělit na čtyři oblasti: na 10 - 65 km široké pobřeží (žije zde 90 % obyvatel), na pahorkatinu s pásem písčité a jílovité země porostlé lesy, na vysočinu s tabulovými horami (žulový masiv) a na travnatou savanu (asi 21 tisíc m²). Celková rozloha země je 214970 km² (asi jako Velká Británie) s velmi malou hustotou obyvatelstva: 4/km². Ze 765 tisíc obyvatel je 52 % indického původu (jejich předkové byli dovezeni do země jako pracovní síla), 38 % náleží k afroguayanské skupině (je-

jich předkové byli dovezeni jako otroci pro plantáže), 4 % jsou takzvaní Amerindiáni, 2 % jsou Evropané a Číňané a 4 % jsou míšenci.

Křesťanů je zde 54 % (34 % patří k některé protestantské církvi - 16 % jsou anglikáni, 20 % jsou římskí katolíci), 33 % hindové, 8 % přívrženci islámu, 5 % různého vyznání. Důležitým krokem ve vzájemných vztazích tří největších náboženství v zemi (křesťanství, hinduismus a islám) bylo jejich zrovnoprávnění státem po roce 1966. Úředním jazykem je angličtina. Z dalších více používaných jazyků jmenujeme kreolskou angličtinu nebo indické jazyky (hindu, urdu či tamil). Školní docházka je povinná do 14 let. Analfabeti zde téměř nejsou (udává se jen 1 %) a tím je Guayana ve srovnání s dalšími jihoamerickými zeměmi výjimkou. Přístup k lékařské péči narušují hlavně komunikace - asfaltové cesty jsou jen na pobřeží, ve vnitrozemí jsou šterkové nebo prašné.

Osídlení země sahá nejméně 12 tisíc let zpět do historie. Před příchodem Evropanů zde žily indiánské kmeny Aravak, Karibu a Warrau. V roce 1498 přistál na karibském pobřeží Kryštof Kolumbus. V 17. a 18. století založili Nizozemci tři kolonie - Essequibo, Berlice a Demerara. V roce 1831 připadlo území dnešní Guayany Velké Británii a neslo do osamostatnění status korunní kolonie jako Britská Guayana. Stopy minulosti

jsou v hlavním městě Georgetown všude zřetelné. Nizozemci např. zanechali valy a odvodňovací kanály (město leží skoro 70 cm pod hladinou moře). Georgetown je městem protikladů. Překrásně opravené stavby v koloniálním stylu se střídají s ruinami jiných budov, kde si v plechovkách vaří svou polévku žebráci. Po ulicích jezdí cyklisté, koňská spřežení

a auta, ze všech stran je slyšet křik a troubení. Po pár minutách jsou venkovská sídliště s banánovníky, slepicemi a koňmi, děti tu chytají ryby, cukrová třtina se seká mačetami jako za starých časů. Nedaleko odtud rostou internetové kavárny jako houby po dešti. Georgetown je však i srdcem Guayany. Žije zde třetina obyvatel, je zde sídlo vlády, úřadů, centrum kultury, sportu i umění. Všude je k vidění guayanská vlajka, zvaná "zlatá šipka". Zelená barva je symbolem lesů a zemědělství, zlatá označuje přírodní bohatství, červená dynamiku. Šipka ukazuje k indiánským kořenům a je současně i znamením budoucnosti. Země má mnoho problémů hospodářských, sociálních i kulturních. Demokracie je ještě příliš mladá, první svobodné volby byly před 16 lety. Přes všechny potíže jsou Guayaňané optimisté. Velké rodiny nahrazují sociální síť. Kdo má příbuzné, má se vždycky o koho opřít. Kdo je sám, pro toho je život v hlavním městě drahý. Státní zaměstnanec vydělá v průměru asi 150 dolarů za měsíc, nájem přijatelného bytu však stojí 500 dolarů. Mnozí vycházejí se svým příjmem hlavně proto, že je podporují příbuzní ze zahraničí.

Guayanské ženy provozují prodejní stánky, obchůdky, penziony, malé restaurace a jsou téměř ve všech povoláních úspěšné. V letech 1997 až 1999 stála v čele země i prezidentka Janet Jagan. V parlamentu zasedá 33,7 % žen (mezinárodní průměr je okolo 14 %). Jejich problémem je především násilí, které je na nich páčáno a jehož kořen je v alkoholismu a narkomanii mužů.

Světový den modliteb se v Guayaně koná od roku 1927. Původně posílaly program ženy ze Skotské presbyterní církve. Na konci 60. let došlo k ekumenickému rozšíření této práce: ženy

různého vyznání (11 denominací) se pravidelně scházejí a zastupují své farnosti ve výboru SDM. Kontakty na Amerindiánky jsou v počátcích - v komisi zatím nejsou zastoupeny. Křesťané s sebou nesou tíhu koloniálního dědictví, kdy byla víra zneužívána k legitimování útlaču a poroby. Církve se musí oprostít od forem 19. století a vzít vážně lidské problémy a kulturní odlišnosti. K jejich obnově patří i nový vztah k ženám. Teoložek a ordinovaných farárek je v zemi ještě málo. Církve v Guayaně patří k nejhudším na světě, bojují o přežití, mnohé práce konají bezplatně dobrovolníci.

Lidé v Guayaně prožili mnohé trnité epochy: kolonialismus, zotročení, rasismus, násilí, diktaturu, přírodní katastrofy, zchudnutí. Prožili i světlé okamžiky: vyhlášení samostatnosti, skončení diktatury a svobodné volby. Přes všechna napětí mezi etnickými skupinami je mnoho příkladů úsilí o novou demokratickou Guayanu. Lidé mají šanci, aby se naučili si lépe rozumět. K tomu musí přinést své duchovní a kulturní bohatství, své zkušenosti i víze. Tak vzniká moudrost, která je tak potřebná. Ve spojení s Bohem poznáváme svá omezení. „Bázeň před Hospodinem je počátkem moudrosti“ (Job 28,28) - to nám vzkazují guayanské ženy.

Budete-li mít zájem uspořádat společné modlitební setkání a dozvědět se více o vzdálené Guayaně, můžete se obrátit na předsedkyni Českého výboru Světového dne modliteb, naši sestru farářku Mgr. Alenu Naimanovou z Rychnova nad Kněžnou (tel.: 494 534 854, mail: naina@quick.cz), která ráda pomůže. Materiály najdete i na www.cssh.cz.

Podle materiálů SDM zpracovala:

Helena Bastlová

MOTTO 5. ZASEDÁNÍ VIII. SNĚMU

Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Mt 6,33

SNĚMOVNÍ MODLITBA

*Bože a Otče náš,
jenž jsi jako odvěká nepomíjející láska
vstoupil ve svém Synu Ježíši Kristu do dějin našeho světa.
Ty jsi Pánem veškerého času. Vládeň nad ztrácející se minulostí, neuchopitelnou přítomností
i neprůhlednou budoucností.*

*Modlíme se za svou pozemskou vlast,
s níž nás spojují dávné i nedávné události, které si v tomto roce připomínáme.*

*Navzdory všem minulým neblahým událostem,
které poznamenaly život v naší zemi,
dáváš se nám poznávat jako milující Ochránce a Dárce trvalé naděje.*

*Děkujeme ti za všechny lidi,
kteří usilovali a usilují o tvé království a spravedlnost.*

*Děkujeme ti za církve,
která jako společenství vlády trpícího a oslaveného Krista
má zaslíbení věčného života.*

*Modlíme se za všechny křesťany ve světě i v naší zemi.
Prosíme za svou církev československou husitskou, za náboženskou obec.*

At' naše sbory jsou stále místem, kde zaznívá tvé slovo a modlitby, kde jsi chválen zpěvem a hudbou a kde můžeme pocít'ovat tvou blízkost a přítomnost.

*Prosíme tě o tvůj soucit s námi, se svým nevděčným a nevěrným lidem.
Dej, aby naše sbory byly domovem důvěry a upřímných vztahů. Pomoz nám překonávat vše,
co narušuje společenství Ducha Kristova a odporuje jeho lásce.*

*At' hledáme především tvé království s důvěrou,
že vše potřebné nám pro toto naše poslání i náš pozemský život daruješ.
Prosíme tě za sněm.*

*Dej, at' naše jednání je otevřeno tvému vedení a naplňováno tvou moudrostí.
Prosíme o tvoji posilu k dobrému slovu i činu
a pomáhej nám ve všech nesnázích.*

Ty jsi, Pane, naší nadějí!

*Tobě náleží čest, úcta, velebení a věčná sláva,
Otče mocný Stvořiteli, Synu laskavý Vykupiteli a Duchu Oživiteli a Sjednotiteli,
Jedinému Bohu buď chvála nyní i stále.*

Amen.

JAK VYUŽÍT PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY

Možná jste si přečetli v jednom z minulých čísel Českého zápasu nebo na webových stránkách Sociálního odboru ÚÚR, že spory můžeme řešit i mimosoudní cestou – mediací.

Mediaci lze ovšem použít i v trestním řízení, tedy v situaci, kdy jeden z účastníků je obviněn z trestného činu. V tomto případě se obracíme na Probační a mediační službu České republiky. Úředníci této poměrně nové státní instituce provádí podle zákona č. 257/2000 Sb. mediaci v trestních případech. Střediska PMS působí ve všech soudních okresech ČR a jejich činnost je bezplatná.

Na Probační a mediační službu ČR se mohou obrátit poškození, obvinění, jejich příbuzní, státní zástupci, soudci, kurátoři, obhájci, policisté a všichni, kdo jsou nějakým způsobem trestným činem dotčeni.

Poškozený může získat důležité informace vztahující se k trestnímu řízení a především k náhradě škody. Obviněný má příležitost přijmout odpovědnost v souvislosti s náhradou jím způsobených škod. Může se poškozenému omluvit a nabídnout přiměřenou náhradu škody. Výsledky mediačního jednání může státní zástupce (soudce) zohlednit ve svém rozhodnutí. Může například zastavit trestní stíhání nebo navrhnout či schválit další alternativní opatření či sankci. K mediaci v trestním řízení jsou vhodné případy majetkové kriminality, trestné činy z nedba-

lostí, v dopravě, rvačka, zanedbání povinné výživy apod.

Smyslem a účelem mediačního jednání je přispět ke zmírnění následků trestného činu pro poškozeného a motivovat obviněného k převzetí odpovědnosti za škody, které svým jednáním způsobil. Může vyústit ve společnou dohodu o urovnání konfliktu a náhradě škody. Ta pak slouží jako podklad pro rozhodování státního zástupce nebo soudce.

K dalším činnostem Probační a mediační služby patří začleňování pachatele do života společnosti bez dalšího porušování zákonů a zajišťování efektivní realizace uložených alternativních trestů a opatření.

A právě odsouzených k alternativním trestům je možné prostřednictvím PMS využít k různým pracem v rámci náboženských obcí. Některé náboženské obce již těchto pracovníků využívají nebo využily. Ty obce, které by o to měly zájem, mohou postupovat následovně.

Obec žádající takového pracovníka by se nazývala poskytovatel obecně prospěšných prací (dále OPP). Postup, jak se stát poskytovatelem OPP, je jednoduchý. Stačí kontaktovat středisko Probační a mediační služby (místně příslušné) a oznámit, že se chcete stát poskytovatelem OPP. Dle zákona může být poskytovatelem OPP subjekt státní i nestátní, který vyvíjí obecně prospěšnou činnost a kde by práce

odsouzených k OPP nesloužila k výdělečným účelům (v rámci OPP nelze např. soukromé firmě hlídat parkoviště). Středisko Probační a mediační služby zašle novému poskytovateli formulář, tzv. požadavek, kde poskytovatel popíše, kolika odsouzeným poskytne práci, jde-li o práci sezónní či celoroční, jaký je odhad hodin, o jakou práci jde a má-li zvláštní požadavky (např. pro práci v mateřské škole jsou jiné požadavky na odsouzeného než pro úklid komunikací). Tento požadavek je důležitý při výběru vhodného odsouzeného na konkrétní místo.

Vše další potřebné sdělí a vysvětlí pracovník střediska Probační a mediační služby.

Na webových stránkách Probační a mediační služby ČR www.pmscr.cz naleznete v menu pod "kontakty" adresář středisek Probační a mediační služby řazený podle krajů. Pokud se vám jej nepodaří otevřít nebo nemáte přístup k internetu, mohou vám kontakt poskytnout na Sociálním odboru ÚÚR CČSH. Zaměstnávání osob odsouzených k OPP se není třeba obávat, tyto tresty se ukládají např. za trestné činy neplacení výživného, vinikům dopravních nehod či neplácům zdravotního a sociálního pojištění apod., tedy ne odsouzeným za násilné trestné činy či recidivistům.

Mgr. Lenka Nováková

Výročí narození autora české mluvnice

Bohuslav Havránek pocházel z učitelké rodiny a po studiu na Akademickém gymnáziu a Filosofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity (mj. žák J. Zubatého) pokračoval v rodinné tradici. Od roku 1917 vyučoval na pražských gymnáziích (v Truhlářské, později v Dušní ulici), přičemž již od roku 1915 spolupracoval s Kanceláří Slovníku jazyka českého. V říjnu 1926 spolu s V. Mathesiem, R. Jakobsonem, Bohumilem Trnkou a dalšími spoluzakládal proslulý Pražský lingvistický kroužek. O dva roky později se habilitoval na Univerzitě Karlově prací Genera verbi ve slovanských jazycích, roku 1929 byl jmenován mimořádným, roku 1934 řádným profesorem slovanské jazykovědy na Masarykově univerzitě v Brně a roku 1939 se stal děkanem její filosofické fakulty. Mezitím spolu s Milošem Weingartem uspořádal jeden z hlavních programových sborníků Pražského lingvistického kroužku Spisovná čeština a jazyková kultura (1932), do kterého přispěl statí Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura.

V roce 1945 byl B. Havránek znovu povolán jako profesor na filosofickou fakultu do Prahy (první jmenování znemožnilo uzavření vysokých škol nacisty), kde od roku 1950 vedl katedru českého jazyka a obecné jazykovědy. V letech 1953-61 byl rektorem Vysoké školy ruského jazyka a literatury, roku 1952 stál u zrodu ČSAV a téhož roku byl jmenován jejím řádným členem - akademikem a zároveň i ředitelem Ústavu pro jazyk český (do roku 1964). Havránekovým hlavním zájmem byla teorie spisovného jazyka, vývoj spisovné češtiny, slovanská syntaxe, dialektologie atd. Kromě vědecké a organizační práce se zabýval i činností kodifikační, lexikografickou a popularizační. Spolu s Aloisem Jedličkou napsal dosud nepřekonanou Českou mluvnici (od r. 1951 řada vydání), redakčně se podílel na řadě jazykových slovníků (mj. Příruční slovník jazyka českého, 1935-1957, Slovník spisovného jazyka českého, 1958-1971). Na vydání poslední jmenovaného se vedle Jedličky podílel i vynikající dialektolog Jaromír Bělič, lexikograf František Trávníček a řada dalších). Havránek také roku 1935 spoluzakládal a až do své smrti vedl časopis Slovo a slovesnost. Jakkoli ve svých Pamětech hodnotí V. Černý činnost B. Havránka po roce 1948 silně kriticky, jeho vědecká činnost, autorita a v neposlední řadě i osobnost zásadně ovlivnily vývoj české jazykovědy už před 2. světovou válkou, a zejména po ní.

(red)

NAŠE RECENZE

Vladimír a Jindřiška Kubáčovi: Znamení smlouvy. Zamyšlení nad knihou Genesis, 4. vydání, Blahoslav 2006.

Jde o komentář ke knize Genesis, určený pro vzdělaného laika. I když spíše než slovo komentář se na tuto knihu hodí v titulu uvedený výraz "zamyšlení", protože tady nejde pouze o důslednou odbornou analýzu textu, nýbrž o vyprávění.

A tím se dostáváme k první důležité věci: Exeget Bible bývá často tlačen do role analytika, jakéhosi "papyrologa", který má z náznaků zjistit, co vlastně chtěli autoři říci, a pak to tlumočit. Ovšem při takovémto přístupu z Bible uniká příběh - ale ten je přitom na biblickém poselství tím podstatným.

Bible je příběhem Božích úmyslů s lidmi. Příběh se od náhodného souboru událostí (jaké zaznamenává například kronika) liší tím, že má nějakou intenci, že k něčemu směřuje. V případě Bible tedy samozřejmě jde o směřování ke Kristu. Pokud bychom Bibli analyzovali, redukovali bychom ji na knihu filosofickou, což je dost proti smyslu jejího poslání.

I výkladové poznámky jsou v recenzované knize fakticky zahrnuty do příběhu - a nikoli jako poznámky pod čarou, jak by odpovídalo analytickému přístupu.

Číst Bibli je poměrně obtížné, neboť text je často poměrně zamotaný. Pro První knihu Mojžíšovu, o kterou nyní jde, toto platí mnohem méně, přesto je vždy užitečné biblický příběh převyprávět, i když je zde vždy riziko jistých zjednodušení. Tato kniha však své poslání zcela splnila - starozáko-

vník Vladimír Kubáč je garantem její teologické přesnosti a spisovatelka Jindřiška Kubáčová zase garantkou literárních kvalit. Jsou to manželé, kteří tvořili společně a vzájemně se výborně doplňovali.

V nejstarších knihách, k jakým Genesis patří, se prolíná historie s mytologií. Ostatně se něco podobného týká i textů poměrně moderních. Přitom je třeba správně rozumět slovu "mytologie": Nemíním tím něco jako báhoru, pohádku, prostě vyprávění, kterému nemusíme věnovat pozornost.

Historie - jak již bylo řečeno - není jen souhrnem minulých fakt. Nicméně je fakta nesena, a proto když se objeví fakta nová, je třeba ji opravovat. Oproti tomu mytologie je o tom, jak dějinám rozumíme. Je to intence, která pochází z našeho předporozumění a nevyplývá z těch dějinných fakt automaticky: sekulární historik v Bibli tu tendenci směřování ke Kristu prostě neuvidí. A jako je historie nesena fakty, tak mytologie je nesena svým vnitřním smyslem a podle toho je potřeba ji korigovat. Mytologie má tedy v Bibli své nezastupitelné místo.

Ostatně bez ní by to přestal být příběh. V textu, jako je Bible, se tedy nutně prolínají dvě tendence: historická a mytologická. A je ovšem žádoucí je důsledně rozlišovat a nezaměňovat. Potom přestanou mít význam otázky typu, z jakého dřeva vlastně byla zhotovena Noemova archa - zda z cedrového, jako loď Feničanů, anebo naopak nějakého ultralehkého typu balza, jako byl vor Thora Heyerdahla. Tato otázka má význam (byť jen okrajový) v historii, ale nikoli v mytologii. Vždy je užitečné připomenout dobové

souvislosti, které moderní čtenář nezná, ale starověký člověk je pokládal za samozřejmé, a proto je pisatel ani nepovažoval za nutné zaznamenat. Mnoho názorů vyjádřených v Bibli je ve skutečnosti polemikou s dobovým světonázorem, zejména pak s místními náboženskými kultury. Moderní čtenář, který to nemůže znát, má tendenci považovat biblické názory - například kosmologické - za něco jako vědecké poznatky a srovnávat je s poznatky současnými. Ale to je samozřejmě marné, protože zmíněné názory jsou ve skutečnosti o něčem jiném. Kniha vychází již ve čtvrtém vydání a to po pětadvaceti letech, které jí neubraly na aktuálnosti. Proto jí lze doporučit všem zájemcům z řad laiků, ať již křesťanů anebo i vůbec všech, kdož se zajímají o biblickou problematiku. Velmi dobře může posloužit jako východisko k podrobnějšímu studiu. Závěrem poznamenáváme, že autorem obálky a ilustrací je Lumír Čmerda. Knihu můžete zakoupit v prodejně Blahoslav, Wuchterlova 5, Praha 6 za 99 Kč. Studenti mají výraznou slevu.

Pavel Benda

ZA PROF. JANEM HELLEREM

Před uzávěrkou našeho listu nás zastihla smutná zpráva o úmrtí emeritního profesora Evangelické teologické fakulty UK v Praze br. Jana Hellera. Už delší čas jsme o něm věděli, že se jeho nemoc zhoršila a ubývá mu sil. Nyní přišel čas, kdy předstoupí před našeho Pána, aby mu složil účty ze své práce. Dovolte autorce tohoto článku několik osobních vzpomínek. Byl přítelem mého manžela, a proto jsem měla příležitost se s ním občas setkat. Měla jsem ho osobně velmi ráda a s úsměvem vzpomínám, jak

mne velebil, když mu můj manžel kdysi na X. mezinárodním kongresu starozákoníků, který se konal ve Vídni v roce 1980, prozradil, že mu veze buchty, které jsem pro něho upekla. Také vzpomínám na společný pobyt v Bechyni, kde se na zámku ve dnech 13. až 15. května 1992 konala Mezinárodní konference o Bibli a kulturních tradicích. Společně s mým manželem a prof. Hellerem jsme seděli u jednoho stolu. Byl neobyčejně zábavný a příjemný společník. Dovedl vtipkovat i o věcech tak vážných, jako

bylo jeho onemocnění astmatem, které ho sužovalo po celý jeho život.

Dokončení na str. 4

